

Asia: VN/6348/2020-LVM-31

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ajoneuvolain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyyntönne 6.6.2022, VN/6348/2020-LVM-31

Syyttäjälaitoksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ajoneuvo-lain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Esitysluonnos sisältää muun ohella päästömanipulaation torjumiseen tähtäväää sääntelyä, jolla tavoitellaan ympäristölle ja ihmisten terveydelle haitallisten liikenteen päästöjen vähentämistä. Esityksen mukaan ajoneuvojen päästömanipulaatioon käytettävien laitteiden myynti, käyttö ja asentaminen olisi kiellettyä. Kiellon rikkomisesta seuraisi liikennevirhemaksu tai seuraamusmaksu, jotka ovat hallinnollisia seuraamuksia. Seuraamusmaksun määräisi Liikenne- ja viestintävirasto, johon perustetaan tätä tarkoitusta varten erityinen seuraamuskollegio. Liikennevirhemaksun määräisi poliisi, Tulli tai Rajavartiolaitos.

Syyttäjälaitos pitää päästömanipulaation kieltävän sääntelyn selventämistä ja laajentamista kannatettavana, ja pitää lähtökohtaisesti perusteltuna sitä, että kiellon tehosteeksi valitaan esitysluonnoksen mukaisesti hallinnollinen seuraamus rikosoikeudellisen järjestelmän asemesta.

Syyttäjälaitos toteaa, että päästömanipulaatiolaitteiden tarjonnan vähentämisen kannalta todennäköisesti tehokkainta olisi laitteiden markkinoinnin kieltäminen myynnin ja asentamisen ohella, mutta esitysluonnoksen mukaan markkinointikieltoa ei ole pidetty mahdollisena toteuttaa.

Ehdotetun sanktiojärjestelmän haasteena tulee oletettavasti olemaan asetettujen kieltojen valvonta yleensä ja erityisesti päästömanipulaatiopalveluja tarjoavien yritysten saaminen vastuuseen päästömanipulaatiolaitteiden myymisestä ja asentamisesta ajoneuvoihin. Yritysten kiinnijäämisriskin kannalta tärkeää olisikin jatkossa saada laitteen asentaja ja/tai myyjä selville mahdollisimman usein päästömanipulaation paljastuessa ajoneuvon tienvarsitarkastuksessa tai muun valvonnan yhteydessä. Siksi laitteen alkuperän selvittämiseen on aiheellista kiinnittää huomiota samalla kun ajoneuvon kuljettajan tai haltijan vastuuta päästömanipulaatiosta selvitetään. Vastuun kohdentuminen toivotulla tavalla talouden toimijoihin liikenteenharjoittajien lisäksi edellyttää sujuvaa tiedonvaihtoa ajoneuvojen tienvarsitarkastuksia suorittavien viranomaisten ja seuraamusmaksusta päättävän Liikenne- ja viestintäviraston välillä.

Esityksen mukaan ajoneuvolaissa on jo nykyisin raskasta liikennettä koskeva päästömanipulaation kieltä reagenssin osalta ja kyseisen kiellon rikkomisesta on lain 194 §:ssä säädetty seuraamukseksi rikosoikeudellinen sakkorangaistus. Tältä osin jää osin tulkinnanvaraiseksi, onko mainittuun rikkomukseen jatkossa tarkoitus soveltaa ajoneuvolain 194 §:ää, jota ei reagenssia koskevan kiellon osalta esitetä kumottavaksi ja josta seuraamuksena on sakkorangaistus, vai luonnoksessa esitetyt 195 §:n 3 ja 4 momentteja, joiden mukaan päästömanipulaatiokiellon rikkomisesta seuraa hallinnollinen liikennevirhemaksu?

Syyttäjälaitos on lausueessaan ajoneuvolain kokonaisuudistusta koskevasta hallituksen esityksestä 177/2020 vp kiinnittänyt huomiota tuolloin talouden toimijoille esitetyn seuraamusmaksun suuruuteen ja nostanut esille kysymyksen siitä, täyttääkö maksun enimmäissuuruus 30.000 euroa tehokkuuden ja varoittavuuden vaatimukset ottaen huomioon valvonnan kohteena olevien toimijoiden taloudellinen asema ja ajateltavissa olevien rikkomusten laatu. Syyttäjälaitos toteaa, että nyt käsiteltävänä olevaan esitykseen olisi hyvä sisällyttää voimassa olevasta seuraamusmaksusäätelystä saatuja kokemuksia, joiden pohjalta nyt esitetyn seuraamusjärjestelmän toimivuutta ja esitetyn maksun määrällistä (30.000/3.000 euroa) oikeasuhtaisuutta olisi hyvät edellytykset arvioida.

Esitysluonnoksessa ehdotettuun liikenne- ja viestintävirastosta annetun lain 7 a § 3 momenttiin on ilmeisesti jäänyt kirjoitusvirhe. Ehdotuksen mukaan seuraamuskollegion puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan on oltava oikeustieteen tai muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut henkilö. Lainkohdan perustelujen mukaan tarkoituksena kuitenkin on säätää, että puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla tulee olla oikeustieteen muu ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto.

Jukka Rappe

apulaisvaltakunnansyyttäjä

Sampsa Hakala

valtiosyyttäjä

Rappe Jukka
Syyttäjälaitos

Hakala Sampsa
Syyttäjälaitos